

anti-pestprotocol
Basisschool De Regenboog
Gorinchem

April 2017

1 Waaron een pestprotocol?

De Regenboog wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Om kinderen te leren welk gedrag gewenst is, wordt gebruik gemaakt van de Kanjertraining.

De regels die de Regenboog hanteert, zijn de Kanjerregels:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand doet zielig

Uit deze regels blijkt dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat dit niet als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het de kinderen moeten leren en daar dus energie in willen steken. Daarom werken we met de Kanjertraining aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen, om zo de sfeer in de groep goed te houden of te verbeteren. We leren zo onze leerlingen om verdraagzaam te zijn.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Om te voorkomen dat een kind in de knoop komt met zichzelf en zijn schoolomgeving, nemen wij elk signaal op het gebied van pesten serieus.

Alle partijen, waar onder leerkrachten en ouders, moeten alert zijn op het tijdig herkennen van pestgedrag. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en ouders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen optreedt, voert de school het uitgewerkte pestprotocol uit.

2 Pesten en Plagen

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan als plagen bedoeld zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen, wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen, leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Het stimuleert tevens het relativiseringsvermogen. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter, waar door de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast.

3 Preventieve maatregelen

Het streven van de Regenboog is om pesten voor te blijven.

Wat betreft preventieve maatregelen maken wij op De Regenboog gebruik van de volgende middelen:

1. Kanjertraining
2. Interne vertrouwenspersonen/ contactpersoon
3. Pleinwacht

Deze worden hieronder kort toegelicht.

- **Kanjertraining**

In alle groepen maken we gebruik van de sociaal-emotionele methodiek “Kanjertraining”. De meeste teamleden zijn geschoold tot gecertificeerd Kanjertrainer. De leerkracht behandelt het hele jaar door de lesstof van de Kanjertraining. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school.

- **Interne vertrouwenspersonen en een interne contactpersoon.**

De interne contactpersoon kan door zowel leerlingen als ouders benaderd worden omtrent problemen die niet met de eigen leerkracht van het kind besproken kunnen worden. De interne vertrouwenspersonen zijn er specifiek voor de kinderen. De vertrouwenspersonen komen aan het begin van het schooljaar bij groep 1 t/m 8 om hun functie uit te leggen en de kinderen duidelijk te maken dat ze altijd kunnen komen als ze problemen hebben. Op onze school zijn de vertrouwenspersonen / coördinatoren sociale veiligheid:

locatie HD: Kristien Brand en Petra van Wijngaarden

locatie RT: Kees Versteeg en Sandra van Houwelingen

locatie AK: Kees Versteeg en Tineke Kortlever

- **Pleinwacht**

Er zijn gedurende de pauzes en van 12.50u - 13.00 uur pleinwachten aanwezig op de speelplaats.

4. Algemene regels en afspraken omtrent pesten

- Het inschakelen van de leerkracht wordt niet opgevat als klikken. (Aan de kinderen moet goed uitgelegd worden wat klikken is, bijvoorbeeld d.m.v. een rollenspel.)
- Medeleerlingen hebben ook de medeverantwoordelijkheid een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten.
- School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Iedere partij waakt over haar eigen grenzen. Op school nemen directie en leerkrachten hun verantwoordelijkheid en voeren overleg met de ouders.

5. Het pestprotocol in 6 stappen

Wanneer sprake is van pestgedrag, worden de volgende stappen doorlopen:

Stap 1

De leerlingen moeten eerst proberen zelfstandig het probleem op te lossen. Hiervoor gebruiken zij de vaardigheden die ze geleerd hebben tijdens de Kanjertraining.

Stap 2

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt, legt hij/zij het probleem aan de meester of juf voor. Ook kan het probleem gesignaleerd en aangekaart worden door leerlingen die niet direct bij het pesten betrokken zijn. De leerkracht gaat met beide (of meer) leerlingen praten en probeert samen met de kinderen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Stap 3

Na een week gaat de leerkracht opnieuw met de betreffende leerlingen in gesprek om de voortgang te bespreken. Indien er geen sprake meer is van pestgedrag hoeven er geen vervolgstappen te worden gezet. De leerkracht rondt samen met de betreffende leerlingen deze periode op een positieve manier af. De leraar blijft wel alert op eventuele terugval/herhaling. Indien het probleem niet is opgelost, zie stap 4.

Stap 4

Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. (Dit verschilt per leeftijd/groep) en wordt een aantekening gemaakt in de dossiers van de betreffende leerlingen. Tevens worden de ouders van de betreffende leerlingen hierover geïnformeerd. De ouders worden gewezen op de richtlijnen ter begeleiding van het gepeste/het pestende kind (zie hoofdstuk 6). Ook worden tijdens deze stap de Intern Begeleider en directie op de hoogte gesteld van de situatie. Als na verloop van tijd blijkt dat het pesten hardnekkig is, volgt stap 5.

Stap 5

Bij systematisch ruzie/pestgedrag van een leerling houdt de leerkracht samen met de directie een gesprek met de leerling die pest en zijn/haar ouders. Ook wordt er een soortgelijk gesprek gehouden met de leerling die gepest wordt en zijn/haar ouders. In de gesprekken worden afspraken gemaakt over de wijze van handelen (regels, straffen, hulptraject, monitoring e.d.). Er wordt tussentijds geëvalueerd met ouders en leerkracht. Van de gesprekken worden verslagen gemaakt. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met externe deskundigen (zoals vanuit het Centrum Jeugd en Gezin CJG).

Stap 6

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

6. Richtlijnen voor de begeleiding van de betrokken partijen in peestsituaties

Hieronder volgen algemene richtlijnen die, afhankelijk van de fase waarin het pestprobleem zich bevindt, ingezet kunnen worden om de begeleiding van alle betrokken partijen te bevorderen.

6.1 Begeleiding van een kind dat gepest wordt:

- Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Gesprek met de ouders van het gepeste kind.
- Afspraken maken over aanpak met ouders en kind.
- Indien nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.
- Als de problemen niet op school kunnen worden opgelost, wordt externe hulp ingeschakeld via CJG. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders.

6.2 Begeleiding van een kind dat pest / de meelopers:

- Met het kind bespreken welk effect zijn/haar gedrag heeft voor de gepeste.

- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Gesprek met de ouders van de pester. Wat is/kan de oorzaak zijn van het pesten?
- Indien nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. sociale vaardigheidstraining.
- Als de problemen niet op school kunnen worden opgelost, wordt externe hulp ingeschakeld via CJG. Dit gaat altijd in overleg met de ouders.

6.3 Begeleiding van meelopers en andere kinderen

Deze middengroep wordt betrokken bij het oplossen van het pestprobleem door:

- Met de leerlingen te praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de leerlingen te overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de leerlingen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

6.4 Adviezen aan ouders

a) Ouders van gepeste kinderen:

- Blijf in gesprek met uw kind en maak duidelijk dat u gaat helpen.
- Bedenk samen een plan van aanpak.
- Als pesten op straat plaats vindt, niet op school, kunt u het beste contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het best direct met de groepsleerkracht bespreken.
- Door complimentjes kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Werk samen met de school, maar houdt de grenzen in de gaten. Uw grenzen en ook die van school. De inbreng van u is het aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak door school.

b) Ouders van kinderen die pesten/meelopers:

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van school staat.

c) Alle ouders:

- Neem ouders van gepeste kinderen serieus.
- Stimuleer uw kind om op een vriendelijke manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag, benoem en beloon het goede gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- Leer uw kind om voor zichzelf op te komen op een niet gewelddadige manier.
- Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.

- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Gesprek met de ouders van het gepeste kind.
- Afspraken maken over aanpak met ouders en kind.
- Indien nodig/gewenst kan een kind deskundige hulp krijgen, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.
- Als de problemen niet op school kunnen worden opgelost, wordt externe hulp ingeschakeld via CJG. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders.

7. Digitaal pesten: Cyberpestprotocol

Hieronder staan de belangrijkste richtlijnen en stappen die wij hanteren in het geval van cyberpesten.

Digitaal pesten is een onderdeel van traditioneel pesten. Deze vorm van pesten onderscheidt zich doordat hij via digitale middelen uitgevoerd wordt en daardoor ook vaak veel meer anoniem gebeurt dan traditioneel pesten. Digitaal pesten kan plaatsvinden via computers, tablets, maar uiteraard ook via telefoons. Met de toename in gebruik van digitale middelen in de maatschappij, neemt ook de kans op misbruik van deze middelen toe. Ook als school dienen wij voorbereid te zijn op het gebruik en/of misbruik van digitale middelen, door leerlingen die aan onze zorg zijn toevertrouwd.

Omdat je elkaar bij digitaal pesten niet kunt zien, is het heel gemakkelijk om iemand te pesten zonder dat die ander weet dat jij het bent die dat doet. Juist deze anonimiteit maakt het pesten voor het slachtoffer vaak nog zwaarder dan gewoon pesten. De gepeste kan niet zeggen dat het hem pijn doet en dat de pester ermee moet stoppen. Doordat het cyberpesten niet locatiegebonden is (het kan immers zowel vanuit thuis en vanuit school plaatsvinden) vraagt het om een brede aanpak. In deze aanpak dienen zowel leerkrachten, leerlingen als ouders betrokken te zijn. Alleen door een goede samenwerking tussen deze doelgroepen valt resultaat te boeken. Het gegeven dat het pesten niet meer locatiegebonden is, brengt namelijk ook met zich mee dat de impact op het gepeste kind groter wordt. In geval van digitaal pesten is er voor de gepeste geen "veilige haven" meer. Het pesten kan overal doorgaan, zowel thuis als op school. Hierdoor kan een kind zijn gevoel van veiligheid volledig kwijt raken, waardoor het welbevinden van het kind enorm daalt. Ongetwijfeld werkt dit door in de leerprestaties die we van dit kind mogen verwachten.

De aanpak van digitaal pesten heeft op twee sporen zijn uitwerking op schoolniveau:

a. Preventieve aanpak

Wij maken leerlingen bewust van de mogelijkheden en risico's van het gebruik van alle vormen van media.

b. Curatieve aanpak.

Signalen betreffende cyberpesten nemen we altijd serieus.

Wanneer de leerkracht signaleert of signalen krijgt via de leerling of de ouders, dat er sprake is van cyberpesten, volgt hij/zij onderstaand stappenplan:

7.1 Aanpak

Stap 1: Gesprek met de gepeste leerling en indien mogelijk gesprek met de dader(s)

Deze twee onderdelen vallen beiden onder de eerste stap. Ze dienen naast elkaar uitgevoerd te worden. Het is namelijk van belang dat er met zowel het slachtoffer als met de daders in gesprek gegaan wordt. Daarvoor dienen de dader(s) dus opgespoord te worden. Er moet worden afgewogen of de gesprekken afzonderlijk plaatsvinden of dat dit in een driegesprek (leerkracht, slachtoffer, dader) kan plaatsvinden. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over het vervolg.

Stap 2: Ouders/verzorgers van de leerlingen worden op de hoogte gesteld

De leerkracht informeert zowel de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als de ouders/verzorgers van de pester zo spoedig mogelijk over wat er speelt. De ouders worden in het geval van cyberpesten eerder geïnformeerd dan bij 'offline' pesten, omdat cyperpesten vaker buiten schooltijd plaats vindt. Denk hierbij aan het volgende:

- De leerkracht vraagt de ouders of zij de signalen herkennen.
- De leerkracht informeert de ouders over de afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden of geeft aan na het gesprek met de leerlingen terugkoppeling te geven.
- De leerkracht vertelt de ouders welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen.

Stap 3: Afweging of het wenselijk is het pestgedrag bespreekbaar te maken in de groep waarin de leerling zit.

Bespreking van conflicten binnen een hele groep kunnen er ook toe leiden dat er reacties richting gepeste of pester ontstaan die het probleem juist vergroten in plaats van oplossen. Indien het pesten zich beperkt tot een enkele pester, zou het bespreekbaar maken in een groep weinig meerwaarde kunnen hebben. In dat geval wordt deze stap overgeslagen.

Stap 4: Na een week gaat de leerkracht met de betreffende leerlingen opnieuw in gesprek om de voortgang te bespreken

Deze stap is belangrijk in het proces. Het geeft zowel de gepeste leerling als de pester het gevoel dat de leerkracht een actieve rol wil blijven spelen in het wel en wee van de leerlingen. Deze houding voorkomt vaak herhaling van het gedrag.